

Stanisław Rejmoniak

"Glaubensunterweisung im fünften Schuljahr", Josef Quadflieg, München 1971 : [recenzja]

Collectanea Theologica 44/4, 226-227

1974

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

jednostkach od zjawisk najbliższych dzieciom i możliwie najbardziej im znanych. Zaznajamia z problemami ludzkimi i ukazuje ich związek z Bogiem. W pierwszym rozdziale omawia następujące tematy: Jesteśmy ludźmi, którzy się różnią między sobą i są do siebie podobni. Do szczęścia potrzebujemy pożywienia, ubrania, mieszkania, miłości drugich. Nie zawsze to jednak ludzie znajdują, ponieważ jedni drugich krzywdzą. Na świecie jest źle, ale musi być inaczej i lepiej niż teraz. Dopiero w temacie jedenastym przychodzi po raz pierwszy w tym podręczniku słowo Bóg. Występuje ono w kontekście poszukiwania przez ludzi szczęścia. Następnie autor przedstawia, jak ludzie sobie wyobrażają Boga i jak poszukują. Wśród nich są i chrześcijanie, którzy utrzymują, że Bóg daje się poznać szczególnie przez Jezusa.

Tematy o Jezusie Chrystusie zaczynają się uświadomieniem, że jest On prawdziwym człowiekiem. Potem zaraz poświęcona jest jednostka ludziom, wśród których żył Chrystus. Następnie autor ukazuje Chrystusa, poszukującego ludzi grzesznych i pogardzanych, głoszącego wszystkim prawo miłości. W ostatnich jednostkach tego rozdziału tłumaczy pojęcie Mesjasza oraz znaczenie śmierci na krzyżu.

Trzecia część podręcznika *O ludziach, którzy wierzą w Jezusa*, omawia wiarę Kościoła. Na pierwsze miejsce wysuwa głoszenie przez Apostołów zmartwychwstania Jezusa Chrystusa. Dalej idą tematy o nowym życiu ludzi, o wspólnocie miłości, o pochodzeniu Jezusa od Boga, o narodzeniu w Betlejem. W tym kontekście wyjaśnia powstanie i znaczenie Pisma św. Przy omawianiu w kilku jednostkach wspólnoty chrześcijan, szczególnie parafialnej, dzieci dowiadują się o chrześcijanach innych wyznań. Eucharystia jest przedstawiona jako pokarm dla ludzi i jako oddanie się Chrystusa dla nas. Łączy z nią podręcznik miłość do bliźnich, która wymaga wzajemnego przebaczenia. Podręcznik poucza również o nawróceniu, ale o sakramencie spowiedzi znajduje się tylko wzmianka w jednym zadaniu. Do tego sakramentu bowiem dzieci przystępują dopiero w klasie czwartej. Podręcznik zamykają jednostki o modlitwie i nadziei chrześcijańskiej.

Autor przedstawia treści przekazywane dzieciom nie w formie pouczeń abstrakcyjnych, lecz jako przeżycia i przekonania ludzi, przez co podręcznik nabiera dużej obrazowości i plastyczności. Jednocześnie ukazuje je w sposób refleksyjny i mocno osadzony w egzystencji ludzkiej. Tymi właściwościami różni się w pewnym stopniu omawiany podręcznik od analogicznych katechizmów polskich wydanych w ostatnich latach.

Na końcu każdej jednostki znajduje się ponadto od trzech do pięciu zadań w formie pytań lub problemu do rozwiązania. Podane jest także w jaki sposób dziecko ma powyższe zadanie rozwiązać, np. *opowiedzcie, narysujcie, rozważcie, napiszcie, wyjaśnijcie...*

Tekstu w jednostkach jest raczej mniej niż we wspomnianych katechizmach polskich. Zdania są krótkie i proste. Podręcznik posiada dużo ilustracji rozmieszczonych na każdej stronie w sposób urozmaicony. Wśród nich znajduje się 90 fotografii i 25 reprodukcji obrazów.

Zapoznanie się z omawianym podręcznikiem może pomóc nie tylko katechetom wychowującym młodsze dzieci, ale przede wszystkim profesorom katechetyki i wszystkim piszącym katechizmy.

Ks. Jan Tomczak SJ, Warszawa

Josef QUADFLIEG (wraz ze współpracownikami), *Glaubensunterweisung im fünften Schuljahr*, München 1971, Kösel-Verlag, s. 244.

Zatwierdzony i ogłoszony w 1967 r. przez zachodnioniemiecki episkopat nowy program katechetyczny pt. *Rahmenplan für die Glaubensunterweisung* (kl. 1—9 szkoły podstawowej), stanowił w momencie wejścia w życie duży

krok naprzód. Związany z katechezą kerygmaticzną był otwarty na teologiczne i antropologiczne postulaty okresu posoborowego. Jednakże już w chwili ukazania się znalazł się w nowej sytuacji wytworzonej przez tzw. *Curriculumforschung*, zmierzające nie tylko do rewizji programu, ale całej koncepcji katechezy, jej istoty, celu, treści i metod. W atmosferze dyskusji nad nowymi tendencjami, równocześnie z wydawaniem pomocy katechetycznych opartych na postulowanych założeniach *Curriculumforschung*, ukazuje się seria komentarzy do *Rahmenplan* pt. *Praxis der Glaubensunterweisung*. W ciągu pięciu lat (1968—73) opracowano i wydano dziesięć tomów tworzących całość komentarza do *Rahmenplan* na poszczególne klasy.

Omawiany tutaj tom piąty podejmuje zasadniczo całą problematykę roku, która zgodnie z *Rahmenplan* skupia się wokół dwóch tematów przewodnich. Pierwszy z nich mówi o planach Bożych względem ludzi, opierając się przy tym na tekstach o powołaniu patriarchów oraz tekstach o wybawieniu narodu izraelskiego od zagłady w Egipcie. Drugi jest tematem chrystologicznym, ujmującym w sposób całościowy tajemnicę Chrystusa od obietnicy i Wcielenia aż do paruzji. Przypomnijmy, że powyższa tematyka klasy piątej jest ujęta, jak zresztą cały materiał *Rahmenplan* w klasach 5—8, w czterech równoległych rzędach: Biblia, katechizm, liturgia, życie chrześcijańskie. Rzędy te należy odczytywać nie pionowo, ale synoptycznie, tzn. że w procesie katechizacji materiał poszczególnych rzędów powinien się wzajemnie wewnątrznie przenikać. Omawiany komentarz zasadę tę realizuje w ten sposób, że tematy biblijne, katechizmowe, liturgiczne czy dotyczące życia chrześcijańskiego omawia oddzielnie, ale elementy te łączy w większe grupy tematyczne. I chociaż w samej treści poszczególnych jednostek można również zauważyć tendencję do organicznego ujmowania wszystkich wymienionych elementów, to jednak powyższy schemat dominuje zdecydowanie.

W omawianym komentarzu katecheta znajdzie teoretyczne wprowadzenie o charakterze teologicznym, egzegetycznym, psychologicznym, historycznym czy metodycznym do poszczególnych części i tematów programu, a także konkretne wskazania i szkice odnośnie przebiegu samej katechezy z uwzględnieniem jej celu, toku, form i metod. W niektórych rozwiązaniach jest już widoczna nowa orientacja katechezy niemieckiej coraz bardziej determinowana przez *Curriculumforschung*.

Ks. Stanisław Rejmoniak OMI, Odra

Eleonore BECK (wraz ze współpracownikami), *Glaubensunterweisung im siebten Schuljahr*, München 1972, Kösel-Verlag, s. 200.

Siódmy tom komentarza podejmuje podobnie jak poprzednie tematykę *Rahmenplan*, ale już tylko częściowo, ograniczając się wyłącznie do rzędu biblijnego i katechizmowego. Pomińcie w tym tomie problematyki liturgicznej E. Beck uzasadnia nowymi tendencjami w katechetyce niemieckiej, zgodnie z którymi liturgia jest przedmiotem katechezy parafialnej, a nie szkolnej. Tym samym, zdaniem autora, można szerzej potraktować tematy biblijne i katechizmowe.

Tematy biblijne obejmują ze Starego Testamentu księgi prorockie, a z Nowego Testamentu eschatologiczne teksty Ewangelii, Ewangelię Dzieciństwa, Apokalipsę, listy apostołskie, mowy polemiczne Chrystusa, przypowieści, opowiadania o cudach i nauki skierowane do uczniów. I tu podobnie jak w tomie piątym mamy ujęcia teoretyczne wprowadzające katechetę w poruszaną problematykę oraz konkretne wskazania, jak przeprowadzić poszczególne katechezy. Zarówno w pierwszym, jak i w drugim wypadku autorzy w oparciu o aktualne osiągnięcia nauk biblijnych (krytyka tekstu, literacka, *Formgeschichte*, *Traditionsgeschichte*, *Redaktionsgeschichte*) zadania katechezy biblijnej widzą w doprowadzeniu do takiego otwarcia się na